

EYLÜL 2016

AB'nin Tartışılan Liderliği 'İnsani' Yardım

Avrupa Komisyonu tarafından 19 Ağustos Dünya İnsani Yardım Günü için yapılan açıklamaya göre AB, geçtiğimiz yıl şimdiye kadar olan en büyük insani yardım bütçesini harekete geçirmiş. Her ne kadar Komisyon yetkilileri insani yardım konusunda dünya lideri olmakla iftihar ettiklerini söylese de, bu konuda yükselen eleştiriler de yabana atılacak

Miktarların büyüklüğüne rağmen AB yardımlarına yapılan en temel eleştiri, hem BM hem de AB tarafından yapılan "insani yardım" tanımlarına uymakta ve gereğinin yapılmasında zorlanması. Bu minvalde özellikle dikkat çekense, insani yardım bütçeleri hazırlanırken uyulması gereken bağımsızlık ilkesine politik gündem nedeniyle gerekli hassasiyetin gösterilmemesi. Bu açıdan da Suriye iç savaşı sonrası belirginleşen sorunlar ön plana çıkıyor.

İNSANI MI SİYASİ Mİ?

ELİA BİLGİN

BM verilerine göre 38 ülkede 90 milyona yakın kişinin insani yardıma ihtiyacı var ve bu da toplam 20.1 milyar dolarlık bir bütçe gerektirmekte. Ancak 2015 boyunca bu ihtiyacın yalnız yüzde 55'i karşılanabildi. Buna rağmen BM insani yardım bütçesinin büyük bölümü gerçekten de AB ve üye devletler tarafından fonlanıyor. AB'nin insani yardımları kurumsal hale getirdiği 1992'den bu yana 140'tan fazla ülkede 14 milyar Euro'luk yardım gerçekleştirdiği ifade edilmekte. Son beş yıldır da her yıl ortalama 1 milyar Euro insani yardım için ayrılıyor ve tüm dünyada 150 milyona yakın insana yardım ulaştırılıyor. **(devamı 3.sayfada)**

★
**Kuzeyde
İşkence Var**
Aygün KARLI
sayfa 2

★
**Finlandiya'da
'Vatandaş Girişimi'**
Dicle KORKMAZ TEMEL
sayfa 4

★
**Komşudan Doğum Gü-
nü Hediyesi: Dağ!**
Aygün KARLI
sayfa 5

★
**Almanya'dan Savaş
Tazminatı**
Maria KONSTANTOPOULOU
sayfa 6

★
**AB'nin Çin'le
İmtihanı**
Damla ÜNSEVER
sayfa 7

★
**Burkini Yasağı ve
'Eşitlik'**
Melisa TEKELİ
sayfa 8

★
**Sokakta Sözlü
Taciz**
Ayşe Elif YILDIRIM
sayfa 9

★
Referandum
Betül DİNLER
sayfa 11-12

Kuzeyde İşkence Var

Aygün KARLI

Adı daha önce yaklaşık beş yüz kadar askerinin bulunduğu Irak'taki Camp Eden Kampı'nda işkenceye karışan Danimarka, son zamanlarda da adının işkenceyle anılmasından kendini geri

alamıyor. Nitekim altı sene önce ABD'nin Afganistan'da kurduğu hapisneden bir vatandaşının getirdiği görüntüler Danimarka'da gündelliğini korumakta. Altı senedir araştırıl(may)an bu iş-

kence iddialarında Dan bir askerin işkence görmüş biriyle birlikte gülümseyen pozunu dikkat çekiyordu. Geçtiğimiz ay İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler Komitesi'nin yaptığı eleştiriyeye gö-

reyse, Danimarka geçmişten ders almamış, aksine ülkesindeki mültecilere yönelik mevcut ve olası işkencelere yönelik tedbir alma konusunda pek de istekli davranmıyor.

Sığınmacılara işkence

Danimarka'da geçtiğimiz sene üç sığınmacıya ait işkence soruşturması başlatıldı. İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler Komitesi'nin ortaya çıkardığı verilere göre bu üç sığınmacıya evlerine gönderilmeden önce işkence edilmiş. Yine de 2000'li yıllara oranla yalnızca üç kişinin olması Danimarka adına sevindirici dahi denebilir. Çün-

kü 2000'li yıllarda sene başına 45 kişi düşüyordu. İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler Komitesi Başkanı Jens Modvig'in kendi görüşüne göre sığınmacıları geri göndermek riskli bir eylem, çünkü bu onları işkencenin tam ortasına atıyor. Zira Modvig'e göre Danimarka sığınmacıları işkenceden tam anlamıyla korumuyor. İlgili araştır-

maların çok az olduğu belirtilen raporda, bir mültecinin işkenceye maruz kaldığı için sığınma başvurusunda bulunduğu adli soruşturma başlatılması gerektiğine de dikkat çekiliyor. Ancak Göçmenlik Avukatlarına göre bu pek de öyle olmuyor. Jytte Lindgård adlı göçmenlik avukatı sonucu yanlış kararların belirlendiğini ve kendi ülkesinin

de büyük bir riskle işkence mağdurlarını gönderdiğini belirtiyor. Öyle ki, mülteciler adeta istenmeyen kişi ilan edilip ülkenin yapısal bütünlüğünü bozmakla suçlanıyor. Hatta örneğin İsveç sınır kapısında geniş önlemler alınmış durumda.

İşkenceler saklanıyor

Danimarka'nın işkenceyle ilgili geçmişi de epey tartışmalı. Yaklaşık üç sene önce bir Türk, Danimarka hapisanesinde işkence sonucu öldü. Ancak bu işkenceyi ispatlayacak iç organların ortada olmadığı ortaya çıktı. Gencin ailesi, davayı sonuçlandırmak için Danimarka'da saklanan organların Türkiye'ye teslimini istiyor. Danimarka yargısıysa üç sene geçmesine rağmen bir karara varabilmiş değil. Dava beş yıldır sürüyor. Anneye göre, Danimarka suçu gizlemeye çalışıyor. Göçmen bir Türk ailenin

oğlu olan ve iki yıl önce işlediği bir suçtan Danimarka'da hapisaneye konulan yirmi üç yaşındaki Ekrem Şahin hapisanede işkence gördü, dövüldü. Komaya giren Şahin, kaldırıldığı hastanede dört gün sonra hayatını kaybetti. İki yıldır hukuk mücadelesi veren anne Nermin Kalkan'a göre, Ekrem Şahin'e uygulanan şiddet çok ağırdı. Hatta işkence, polis ve gardiyanlar arasındaki telefon kaydına da yansdı. Aileye ve avukatlara göre, işkence sabitti ancak ortada bir suçlu yoktu çünkü işkenceyi

ispatlayacak organlar otopsi sırasında izinsiz alındı. Bu gerçek de İstanbul'daki ikinci otopside ortaya çıktı. Şimdi, aile işkenceyi ispatlamak için bu organları istiyor. Danimarka hastanesi organları vermezken, yargısı da otopsi raporu tamamlanmadığı için davayı sürekli kapatıyor. Ailenin başvuruları sonucu tekrar tekrar açılan davada bir sonuca varılmıyor. Aileye göre, bu bilinçli bir tavır. Bu yolla yargı suçluları koruyor. Acılı anne olayın aydınlatılmasını ve suçluların cezalandırılmasını istiyor.

Danimarka'da son yıllarda mültecilerin genel durumuna ilişkin haberleri daha önceki sayılarda aktarmıştık. Mülteciler adeta istenmeyen kişi ilan edilip ülkenin yapısal bütünlüğünü bozmakla suçlanmışlardı. Hatta, İsveç'te Danimarka'nın sınır kapılarında geniş önlemler alınmıştı. Danimarka'daki yükselen ırkçılık ve nefretle beraber son paragrafta paylaşılan haber de göz önüne alındığında işkence ihtimalleri ve bunların gizlenmiş olabileceği ihtimali artıyor.

İnsani yardımın, uluslararası insancıl hukukta temelini bulan dört ilkesi var: İnsanilik, tarafsızlık, nesnellik ve bağımsızlık. İnsanilik, nerede olursa olsun acı çeken tüm insanlara yardım etmeyi ifade ediyor. Tarafsızlık, insani yardımın silahlı çatışma ve diğer anlaşmazlıklardaki herhangi bir tarafın faydasına olmaması gerektiği anlamına gelmektedir. Nesnellik, insani yardımın ayrımcılık yapılmaksızın sadece ihtiyaç temelinde dağıtılması gerektiğini ifade ediyor. Bağımsızlık ise insani yardımın politik, ekonomik, askeri ve benzeri amaçlardan bağımsız olması gerektiğini ifade ediyor.

BM nezdinde yardımların planlanması, toplanması ve dağıtılmasından sorumlu olan Genel Sekreterliğe bağlı İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA) de faaliyetlerini yürütürken bu dört temel ilkeyi dikkate almaktadır. Ofis ayrıca insani yardımın aktörlerinin çatışmanın tüm taraflarıyla diyalog içinde hareket etmesi ve insani yardımın siyasi amaçlarla kullanılmaması gerektiğini ifade ediyor.

İnsancıl hukuktan kaynakla-

nan bu ilkeler AB nezdinde de Konsey, Parlamento ve Komisyon tarafından 2007'de imzalanan "İnsani Yardım Konusunda Avrupa Konsensüsü" ile kabul edildi. Konsensüs'e göre, insani yardımın temel amacını doğal ve insan kaynaklı felaketler karşısında yaşamın korunması, acının önlenmesi ve azaltılması ve insan onurunun korunmasına yardım edilmesini oluşturuyor. Avrupa Komisyonu'na bağlı İnsani Yardım ve Sivil Savunma Departman-

nı (ECHO) tarafından gerçekleştirilen insani yardımların dayanağını da bu Konsensüs oluşturmakta. ECHO aslında, kuruluşu 1992'ye giden ve "tüm dünyada yardıma muhtaç insanlar için Avrupa dayanışmasının bir göstergesi" olarak oluşturulan bir birim. Kısaltılmasını da adının ilk halinden almakta: Avrupa Topluluğu İnsani Yardım Ofisi. 2004'te Komisyon'a bağlanarak İnsani Yardım Genel Direktörlüğü'ne dönüştürüldü ve

2010'da insani yardımla sivil savunma tek bir birimde birleştirilerek bugünkü İnsani Yardım ve Sivil Savunma Departmanı oluşturuldu. Departman faaliyetlerinin yasal dayanağı Lizbon Antlaşması'yla sağlanıyor. Buna göre de AB insani yardımlarının herhangi bir politik gündem gözetmeksizin ve ulus, din, cinsiyet, etnik köken veya siyasi görüş ayrımı yapmaksızın Avrupa içinde ve dışındaki en muhtaç kişilere sağlanması gerekiyor.

İnsancıl hukuk ya da dış politika öncelikleri

Ancak insani yardım bütçeleri hazırlanırken temel ilkelerden özellikle bağımsızlığın, Lizbon Antlaşması açısından da politik gündem gözetme koşulunun AB'yi zorlandığı anlaşılıyor. Bu sorunlar 2016 bütçesinin planlama aşamasında da gün yüzüne çıktı. Bütçe hazırlanırken Suriye'deki savaşın ülkenin tarım sektörüne ciddi zarar verdiği ve buna bağlı olarak da Suriyeli çocukların süt tüketiminin önemli ölçüde azaldığı gerekçesiyle harcamalara "Suriyeli çocuklara acil süt dağıtımı" da eklendi. Hatırlanacağı üzere AB'nin Rusya'ya uyguladığı ambargo ve süt üretiminin önündeki kotaların kaldırılması nedeniyle ürettikleri süt satamayan Avrupalı çiftçiler geçen yılı protestolarla geçirmişti. Paris ve Brüksel sokakları traktörlerle kapatılmış, litrelerce süt yerlere dökülmüş ve sonuçta Avrupa Komisyonu da çiftçilere yardım sözü vermişti. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda Komisyon'un Suriyeli çocukların ihtiyaçlarını belirlemede kullandığı kriterler şüphe uyandırıyor.

Süt yardımının yanı sıra mülteci krizi nedeniyle harcamalara eklenen diğer bir kaleme de "AB içinde gerçekleşen olağanüstü kriz veya felaketler için acil destek"ti. 2016 için 300 milyon, 2017 için 200 milyon ve 2018 için de yi-

ne 200 milyon Euro değerinde yeni bir ödenek oluşturuldu. Bu durumu da AB ile Türkiye arasında yapılan mülteci anlaşmasından bağımsız düşünmek mümkün değil. Zira mültecilerin Avrupa'ya geçişinin engellenmesi ve geçebilen mültecilerin de vakit kaybetmeden Türkiye'ye geri gönderme işlemlerinin yapılması AB'ye ilave masraflar çıkardı. Ancak geçtiğimiz Haziran'da artık AB fonlarını istemediğini ilan eden Sınır Tanımayan Doktorlar örgütünün de ifade ettiği gibi yardımların bu şekilde kullanılması, sınır güvenliği karşılığında verilen bir ödül anlamına gelmekte ve bu durum da insani yardımın sadece ihtiyaçları gözetilerek düzenlenmesi gerektiği ilkesiyle çelişiyor.

AB, insani yardım fonlarını sahada faaliyet gösteren hükümet-dışı örgütler, uluslararası örgütler ve BM kurumlarından oluşan 200'ün üzerinde uygulama ortağı sayesinde ilgili kişilere ulaştırıyor. Elbette özellikle de hükümet-dışı örgütler açısından AB'nin bonkörlüğünü ve desteğini arkasına almak, sahada daha saygın ve güvenilir bir aktör olmak anlamına geliyor. Bu durumsa hükümet-dışı davranması ve hatta karar alıcılar üzerinde bir baskı mekanizması oluşturarak mukteditlere karşı sivil toplumu savunması beklenen

/gereken örgütleri AB fonları için yarışan, baskı kurmak bir yana ilgili birimi ikna etmek için çabalayan, hükümet yardımlarına bağımlı örgütlere dönüştürüyor.

İnsani yardımların finansmanı ile ilgili veri ve analiz sağlayan bir STK programı olan Global Humanitarian Assistance'ın üzerinde durduğu gibi insani yardım harcamalarının raporlanmasıyla ilgili herhangi bir uluslararası zorunluluk bulunmuyor. Bunun yanı sıra bu konuda ortak, uluslararası bir bilgi havuzu da yok. Hangi harcamaların insani yardımdan sayılacağı da hükümetlere, NGO'lara ve veri tabanlarına bağlı olarak değişiyor. Yani neyin insani yardım olduğu, donörün raporlamasına göre farklılık gösterebiliyor. Geçtiğimiz yıllarda Avrupa Parlamentosu'nda da AB insani yardımlarının kullanımının daha şeffaf ve hesap verilebilir hale getirilmesi gerektiğine ve AB adına insani yardımları kullanan BM'nin raporlarındaki bilgi eksikliğine dikkat çekilmişti. AB ve üye devletlerin dünyanın en büyük bağışçısı olduğuna şüphe yok. Ancak bu bağış sisteminin ve muhtaç insan tanımlamalarının hukukun eşitlik ilkesiyle doğruluğu çelişki bir yana, bağışçılarının "insani" amaçlara mı yoksa dış politika amaçlarına mı hizmet ettiği açık bir bi-

çimde ortaya konulmadan bu durumun bir gurur tablosu sunduğunu söylemek kolay değil.

Her şeye rağmen yardımların yerine ulaştırılması görevini üstlenen çalışanların/gönüllülerin sahada yaşadığı sorunlar da yardımların politik ve ekonomik hedefler uğruna araçsallaştırılmasının yarattığı tehlikenin bir başka boyutunu oluşturuyor. İnsani Yardım Günü'nde yüzlerce yardım çalışanı BM'ye hitaben bir mektup kaleme aldı ve BM'nin "sessizlik ve sahtekârlık kültürünün" yardım çalışanlarını kolay hedef haline getirdiğini ifade etti. Kaçırılan, öldürülen ve tehditlere maruz kalan pek çok saha çalışanın yanı sıra geçtiğimiz Temmuz'da da Güney Sudan'da bulunan bir kamptaki yardım çalışanları Güney Sudan askerlerinin toplu tecavüzüne uğramış ve dahası yakındaki BM Barış Gücü askerlerinin de yardım taleplerine cevap vermediği ortaya çıkmıştı. Bağışçı ülkeler ve uluslararası örgütlerin insani yardımların amacını aşan politik hesaplarının doğrudan saha çalışanlarının yaşamını tehlikeye attığı göz önünde bulundurulduğunda, AB'nin de iftihar ettiği yardımların hem niteliğini hem de hayata geçirilme mantığını ve biçimini bir kez daha değerlendirmesi gerekiyor.

Finlandiya'da 'Vatandaş Girişimi'

Dicle KORKMAZ TEMEL

Finlandiya'da "vatandaş girişimi" uygulaması kapsamında Parlamento'ya yapılan toplam 450 tekliften sadece eşcinsellerin evliliğine izin veren tasarı yasalaştı. Reddedilen 449 öneri çok çeşitli konuları kapsıyor: Finlandiya'nın Euro bölgesinden çıkması, küçük doğum evlerinin kapatılmaması, suça karışan yabancıların ülkeden sınır dışı edilmesi, okullarda zorunlu İsveççe dersinin kaldırılması, işveren tarafından yarım-zamanlı çalışanlara herhangi bir çalışma saatinin garanti edilmediği "sıfır saatli sözleşme" uygulamasının kaldırılması gibi... Bu arada, sıfır saatli sözleşmelerin kaldırılarak haftada en az 18 saat çalışma şartının getirilmesine yönelik girişim altıncı kez reddedildi. Vatandaşların demokrasiye katılımına yönelik haklarının güvence altına alınarak sivil girişimi ve faaliyeti desteklemeyi amaçlayan "vatandaş girişimi" uygulaması, 1 Mart 2012'de başlatıldı. Buna göre oy vermeye haiz en az 50 bin kişinin imzasıyla yasa tasarıları ya da teklifi Parlamento'ya iletiliyor. 50 bin imzansız altı ay içinde toplanması gerekiyor. Toplanan imzalar önce imzacıların sayısının ve uygunluğunun teyidi için Nüfus İdaresi'ne, sonrasında da Parlamento'ya gönderiliyor. Parlamento'nun vatandaş girişimini

dikkate alma zorunluluğu bulunmakla birlikte, kabul edilip edilmemesi kendi takdirine bırakılmış. Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulan sistem, Fince ve İsveççe resmi dillerinde hizmet veriyor ve ücretsiz kullanılabilir. Söz konusu sistemi kullanmadan kâğıt üzerinde toplanan imzalarla da süreç başlatılabilir.

Turku Üniversitesi'nden Prof. Dr. Maija Setälä, "vatandaş girişimi"ni Parlamento'nun işleyişine doğrudan etki eden çok önemli bir uygulama olarak değerlendiriyor. Setälä, yasa tasarılarının ve ya tekliflerinin hükümete ve siyasi partilere ek olarak vatandaşlar tarafından da hazırlanmasının parlamenter sürecin şeffaflığını artıracağını iddia ediyor. Böylelikle, milletvekilleri bağlı oldukları siyasi partilerin çizgilerinin dışındaki görüşlerini ifade etmek ve savunmak için önemli bir mecraya kavuşmuş oluyor. Koalisyondaki Merkez Partisi'nin üyesi Paa-vo Väyrynen'in girişimiyle başlatılan Finlandiya'nın Euro bölgesinden çıkarılması teklifi bu bağlamda değerlendirilebilir.

Demokrasinin işleyişine katkısı büyük olan bu uygulamada yasalaşan girişim sayısının sadece birle sınırlı kalmasıyla ilgili olarakse aktivist Joonas Pekkanen, milletvekillerinin "teknik yetersiz-

lik" şikâyetlerine atıf yapıyor. Mevcut sistemin çok katı olduğunu, vatandaşların girişimlerinin hükümetler tarafından hazırlanan ve genellikle üzerinde iyi düşünülmüş ve çalışılmış mevzuat tasarılarıyla eşit şekilde değerlendirildiğini ifade ediyor. Bu sorunu çözmek için girişimi destekleyenlerin Parlamento'nun komiteleriyle işbirliği içinde çalışmasını ve gerekli teknik hazırlığı daha iyi yapmalarını savunarak bir sistem değişikliği ihtiyacını vurguluyor. Buna ek olarak, başarılı bir kampanyanın da girişimin yasalaşması için olmazsa olmaz olduğunu belirtiyor. Pekkanen'e göre, eşcinsellerin evliliğine yönelik girişimin yasalaşmasının diğer başarısız girişimlerden temel farkı bu. Adalet Bakanlığı'nın ilgili biriminin müdürü Juhanna Suurpää da aynı hususa dikkat çekiyor: "Yeterince ilgi çekmediği için ve medyanın da ilgisiz kalması sonucu başarılı olmayan ancak görece iyi hazırlanmış pek çok girişim mevcut."

Suurpää, uygulamanın katılımı demokrasiyi teşvik etmeyi ve vatandaşların sesinin daha iyi duyurulmasını sağlamayı amaçladığını belirtiyor. Bu nedenle, Parlamento'ya ulaşanların yanı sıra belirli konularda toplumsal farkındalığı artırmayı hedefleyen girişimlere de sıcak baktıklarını ifade ediyor. Ben-

zer şekilde Pekkanen de vatandaş girişiminin aynı zamanda bir protesto aracı olduğunu, her zaman gerekli sayıya ulaşamasa da bu uygulamanın düşüncelerin ifade edilmesine hizmet ettiğini vurguluyor. Her ne kadar ilgili taraflar mevcut sistemin zayıflıkları konusunda anlaşamasa da, seçimlere katılım oranının düşüklüğü ve gençlerin oy kullanımına olan ilgisizliği düşünüldüğünde, "vatandaş girişimi" gibi katılımcı demokrasiyi artırmaya yönelik uygulamaların önemine dikkat çekiliyor.

Vatandaş girişimi kapsamında son dönemde yapılan önerilerden biri de Finlandiya'nın AB üyeliğini sona erdirecek Fixit. Finland (Finlandiya) ve exit (çıkış) kelimelerinden türetilen Fixit, Britanya'nın AB üyeliğini sona erdiren Brexit'in devamı niteliğinde değerlendiriliyor. Bu öneriye öncülük eden isimse koalisyon partilerinden Fin Partisi'nin üyesi Sebastian Tynkkynen. Başbakan Juha Sipilä'nin yanı sıra açık ve net: "Bu hükümet AB üyeliğini referanduma sunmayacak."

Demokrasinin işlerliğini güçlendirecek vatandaş girişimi uygulaması her ne kadar sayısal olarak istenen sonuçları veremese de, sistemdeki eksiklikler giderildiğinde diğer ülkelere örnek olmaya aday görünüyor.

Komşudan Doğum Günü Hediyesi: Dağ!

Aygün KARLI

Norveç, yüzüncü doğum günü hediyesi olarak Finlandiya'ya bir dağ hediye etme fikrini tartışıyor. Buna göre, gerçekleşmesi durumunda hediye edilen dağ sadece Finlandiya'yla olan sınırı değiştirmeyecek, Finlandiya'nın da en yüksek noktası olacak. Gerçi Norveç Başbakanı Erna Solberg, birkaç resmi zorluğun olduğunu ve kendisinin bu konu hakkında son kararı henüz vermediğini söyledi ama haberi de doğrularak uygun yolların arandığını açıkladı.

Jeofizikçilerin yaptığı açıklamaya göre dağın iki zirvesi var. Bu zirvelerden biri Norveç'in ötekkiye Finlandiya'nın. Deniz seviyesinden 1324 metre yükseklikte olan Hålditshokka, şu an için Finlandiya'nın en yüksek noktası olma özelliğini koruyor. Bu nokta aynı zamanda Kuzey Kutup Dairesi'nin iki yüz milden daha fazla içinde olma özelliğini taşıyan kasvetli bir bölge. Hediye edilmesi düşünülen Halti adlı zirveyse 1365 metre yükseklikte ve Hålditshokka'dan bir kilo-

metre uzakta. Dağın kırk metrelik bir sınır hareketliliğiyle Finlandiya tarafına geçebileceği söyleniyor.

Aslında sene başında NRK tarafından açıklandığında haber Norveç'te epey şaşkınlık yarattı. Kåfjord belediye başkanı Svein Leiros, kardeş millete harika bir hediye olurdu diyerek merkezi hükümete bir mektup yazdığını ifade ediyor. Ayrıca yerel politikacılar da bu planı coşkuyla karşılamış görünüyor. Leiros, bir-birimizin elini sıkabilmemiz için komşumuza ulaşmak istiyoruz diyor. Norveç'in bu dağlık bölgeyi vererek bir şey kaybetmeyeceğini çünkü Norveç'in en yüksek dağının 2469 metreyle Galdhøpiggen olduğunu söylüyor.

Bu fikrin yaratıcısı emekli jeofizikçi ve bilirkişi Bjørn Geir Harsson, Finlandiya'nın Rusya'dan bağımsızlığını kazanmasının yüzüncü yıldönümü olan 6 Aralık 2017'de projesinin hayata geçirilmesini büyük bir şevkle istiyor. Kendisi 1970'lerde Halti üzerinden Rusya'ya uçmuş ve bu durumu fark ettiğinde de çok şa-

şırılmış. Harsson, Norveç yüzölçümünün yalnızca 0.015 kilometrekaresi eden bu dağın ulusal bir jest olacağını, Norveç pek bir şey kaybetmezken Finlandiya'nın çok mutlu olacağını Dışişleri Bakanlığı'na 2015 tarihli bir mektubunda belirterek fikri ortaya atmış. Aslında sınır 1750'lerde çizilen düz bir çizgiden ibaret. Bu sınırın bir dağ sınırı için mantıksız bir jeofizik sınır olduğunu Norveç medyası da zaman zaman yazıyordu. Finlandiya'nın böyle mantıksız bir sınır yüzünden en yüksek noktasının Halti olmaması Norveç basınında talihsiz ve haksız bulunuyordu.

Gelgelelim Harsson'un mektubu, Norveç Anayasası'nın birinci maddesini (Norveç topraklarının özgür, bağımsız, bölünmez ve devredilemez bölge olması) gerekçe gösterilerek Dışişleri Bakanlığı tarafından reddedildi. Hatta Meclis İnceleme Komitesi Başkanı Yardımcısı Michael Tetzschner, bunun bir şaka olması gerektiğini ve Norveç'in kendi toprağını başka

bir ülkeye vermesinin anayasanın açık ihlal olduğunu belirtti. Ancak Norveç Arktik Üniversitesi hukuk profesörü Øyvind Ravna, Anayasa'nın Norveç, Rusya ve Finlandiya sınırı arasında kalan tartışmalı bölgeleri kapsayamayacağı çünkü arada anlaşmazlık taşıyan küçük adacıkların ve belirli toprak parçalarının hala olduğu görüşünde.

Haltı'nın Finlandiya'ya doğum günü hediyesi olarak verilmesini savunan bir Facebook sayfasıysa şu ana kadar yaklaşık on dört bin beğeni toplamış durumda. Toplumun şu ana kadar gösterdiği tek olumsuz tepkiyse, Ren geyiği avlamak adına serbest gezme sınırının geri çekilecek olması ve bu sınırın Norveç'e lazım olduğu görüşü. Bu tepkiyse bölgede yaşayan Sami topluluğa ait. Onlar dışında hem Norveçli hem de Fin yurttaşlar bu kararın alınmasına olumlu yaklaşıyor.

Almanya'dan Savaş Tazminatı

Maria KONSTANTOPOULOU

Yunanistan son yıllarda sadece ekonomik krizle mücadele etmiyor. Gündeminde Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan dolayı Yunanistan'a ödemesi beklenen savaş tazminatı da önemli bir yer tutuyor. Bu savaş tazminatının hikâyesinin kısaca baktığımızda, olayların Alman ordusunun 1941-1944 yılları arasında Yunanistan'ı işgal etmesiyle başladığını görüyoruz. Zaten sorun da bu işgal nedeniyle Yunanistan'ın uğradığı kayıplar ve Yunan halkına karşı işlenen suçlarla ilgili. Gündemdeki savaş tazminatının ekonomik ve insani olmak üzere iki boyutu var. İlk önce ekonomik boyutuna değinmek gerekirse, 1941-1944 döneminde Almanların Yunanistan'ın üretim ağını tamamen tahrip ettiğini görüyoruz. Tümyle Almanların eline geçen tarım ve hayvancılık üretimi General Rommel'in ordusunu beslemek için kullanılmış. Ayrıca bu yıllarda Yunanistan'ın ulaşım altyapısı da tamamen yok olmuş. Yolların yüzde 56'sı kullanılmaz hale geldiği gibi ticari arabalara, kamyonlara ve tüm gemilere Almanlar tarafından el konmuş. Tabii bu gelişmeler sonucunda da enflasyon tavan yapmış ve ülkedeki yemektirlik sebebiyle kara-

borsa koşulları egemen olmuş. Perişan olan insanlar açlıktan ölmeye başlamış. En önemlisiyse, Almanların kendi savaş masraflarını karşılayabilmek için Yunan hükümetine zorla verdikleri işgal kredisi olmuş. Öyle ki, Yunan hükümeti Almanya'ya her ay 1,5 trilyon drahmi göndermiş. Bu rakam 1944'te 8 trilyon drahmiye kadar da yükselmiş -ki bu da günümüz rakamlarıyla 21 milyar dolara tekabül etmekte.

Savaşın bitmesinden sonra Almanya Avrupa ülkelerine yarattığı tahribat nedeniyle tazminat ödemeye başladı. O dönem için talep ettiği 12 milyar doların 7,2 milyar dolarının Yunanistan'a verilme-

sine karar verildi. 18 Mart 1960'da Yunan ve Alman hükümetleri arasında imzalanan anlaşmaya göre, Alman hükümeti 115 milyon mark ödeyecekti ama kimlere? Alman ordusu tarafından öldürülen insanların ailelerine! 1961'deyse 4,8 milyon mark tutarındaki bir miktar bütün reficilerine verildi.

Haziran 1990'da, İkinci Dünya Savaşı'nın müttefikleri (ABD, SSCB, İngiltere ve Fransa) ile Batı ve Doğu Almanya hükümetleri (iki artı dört anlaşması olarak adlandırılan) bir anlaşma imzalandı ve Almanya'nın birleşmesinin kurallarını belirlediler. Savaşın yükümlülükleri bu metinde yer almıyor-

du, hatta adeta unutulmuştu. Gorbacov ile Kohl arasındaki ayrı bir uzlaşma sonunda, Doğu Almanya'dan çekilecek Sovyet askerlerine lojman yapımını Federal Almanya'nın üstlenmesiyle yetinildi. Daha sonra bazıları bu durumu "Demokratik Almanya'nın satış bedeli" olarak yorumladılar.

1953'te "Almanya'nın birleşmesine ertelenen" tazminat sorunu böylece 1990'da tamamen gündemden düşürülmüş oluyordu. Bu nedenle Berlin, SYRIZA'nın bugünkü taleplerini, "o defter çoktan kapandı" şeklinde yanıtlamakta.

Ya insanlar?

Bunun dışında konunun insani boyutu daha da önemli. Savaş sırasında bin köy tamamen yerle bir edildi. Yunan halkı büyük bir direniş gösterdiği için Nazilerin nefreti çok büyük oldu ve öfkelelerini Yunan halkına gösterdi-

ler. Örneğin 1 Mayıs 1944'te Kaisarani'de 200 direnişçinin ve 10 Haziran 1944'te Distomo'da (çocuk-çocuk dâhil) 218 köylünün Nazi güçleri tarafından kurşuna dizilmesi Yunan halkının belleğinde önemli yer tutmakta.

Özellikle Giritliler Alman ordusuna büyük kayıplar verdirdikleri için Girit en çok acı çeken yer oldu. Bunun yanında Hanya'da bulunan Kodomanı ve Kandamo köyleri gibi daha birçok yer yerle bir edildi. Zaten bunun için kimileri

de ödenecek tazminattan çok vahşice öldürülen insanların yakınlarının derin acılarını hafifletebilecek bir özür istiyor.

ATAUM

e-bülten

İletişim

Adres: Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM)

Cemal Gürsel Caddesi, 06590 Cebeci, Ankara

Telefon: 0 (312) 362 07 62

Faks: 0 (312) 320 50 61

Web: www.ataum.ankara.edu.tr/ebulden

E-posta: ataum@education.ankara.edu.tr

Editör: Erdem DENK

Tasarım: Turan BACI - Erdem DENK

* Yazılarınızla katkıda bulunmak için denk@ankara.edu.tr adresine email atabilirsiniz.

* ATAUM E-Bülten'de yer alan yazılar ve görüşler tamamen yazarlarına aittir. ATAUM'un resmi görüşü değildir.

* Bu e-bülten içinde yer alan özel kullanım lisanslı tüm yazı ve görsellerin bütün hakları ATAUM'a aittir.

* Bu e-bülten, kaynak gösterilerek kopyalanabilir, dağıtılabılır, basılabilir.

Sahibi: ATAUM adına Sanem BAYKAL • **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Erdem DENK • **Yayın Türü:** Süreli (Aylık) • **Basım Yeri:** Hermes Ofset Ltd. Şti., Kazım Karabekir Cad. Murat Çarşısı 39/16 İskitler/ANKARA Tel: 0(312) 341 01 97 • **Basım Tarihi:** 12. 08. 2016

Çelik Krizi: Ab'nin Çin'le İmtihanı

Damla ÜNSEVER

Küreselleşme hızla artıyor, serbest piyasa ekonomisi dünyayı sarıp sarmalıyor. Bununla birlikte uluslararası ekonomi politikçilerin en önemli konularından biri Çin'in ekonomik yükselişinin gelecekteki etkileri. Öyle ki, 1978'deki dönüşümle birlikte kendine özgü bir komünist model yaratarak büyümeye başlayan ve 2001'de Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliğinin kabul edilmesiyle birlikte dış dünyaya daha fazla entegre olarak küresel ekonominin belirleyici aktörleri arasında giren ülkenin bundan 50 yıl sonra ABD'nin yerini alabileceği öngörülüyor. Nitekim Çin'in Dünya Bankası'nın belirlediği dünyanın en büyük ekonomileri listesinde İngiltere, Fransa ve Almanya'yı geçerek ABD'den sonra en büyük ikinci ekonomi olması da bu öngörüye destekler nitelikte. Diğer taraftan, "dünyanın fabrikası" olarak bilinen ülkenin gerek bir buçuk milyar civarındaki nüfusuyla birlikte sahip olduğu ucuz iş gücü kapasitesi gerekse bugün dünyanın en güçlü ekonomilerinin benimsediği liberal ekonomi yerine kendine özgü bir komünist model belirlemesi rakip ülkeleri zor duruma düşürüyor. Zira günümüzde hiçbir ülke ucuz Çin mallarıyla yarışmıyor -ki son zamanlarda Avrupa'da yaşanan çelik krizi bu durumun en güncel örneği. İngiltere başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde çelik ü-

reticileri ucuz Çin çeliğiyle rekabet edemediklerini belirterek protestolar düzenliyor. Geçtiğimiz Şubat'ta İngiltere'de yaklaşık beş bin işçinin düzenlediği protestoyla AB'nin gündemine giren konu, Birlik ekonomisi için önem teşkil etmekte. Zira Çin'in uyguladığı dumping ve yarattığı haksız rekabet ortamı nedeniyle sadece Ekim 2015'te dört bin İngiliz işçi işinden olmuş durumda -ki sektörün beşte birine tekabül eden bu sayı da giderek artıyor. Öyle ki, İngiltere'de sektör devi olarak bilinen Tata Çelik bu koşullar altında Çin'le mücadelelenin imkânsız olduğunu belirtiyor. Öte yandan, kriz Birlik ülkelerini ilk etkilemeye başladığında Almanya, İtalya, İngiltere, Fransa, Polonya, Belçika ve Lüksemburg "adil olmayan ticari uygulamalara karşı önlem alınması için" Avrupa Komisyonu'na mektup yolladı. Bir yandan ülkeler diğer yandan sektör temsilcileri Birliğin konuyla ilgili acil önlemler alması için çaba göstermekte. Avrupa Çelik Üreticileri Birliği'ne göre AB bu konuda ABD'yi örnek almalı. Zira ABD ucuz Çin mallarına karşı yüzde 200'ü bulan dumping önleyici vergiler uygulamakta ve vergi kararları beş-altı ay içinde uygulamaya konulmakta. Birlik içindeyse vergiler "daha az vergi kuralı (lesser duty rule)" nedeniyle yüzde onların üzerine çıkamamakta. Ayrıca ko-

misyon bir dumping önleyici verginin uygulanmaya başlamasının sekiz-dokuz ayı bulabileceğini belirtmekte. Nicel verilere baktığımızda AB'nin çelik üretimi yaklaşık 155 milyon ton iken Çin'in üretim kapasitesi 400 milyon tonu bulmakta. Yani yaklaşık üç katı. Diğer taraftan Çin, dünya çelik üretiminin yüzde 65'ini oluştururken AB için bu oran yüzde on bir. Ayrıca ucuz Çin mallarından en çok etkilenen sektör şu an için çelik sektörü olsa da önlem alınmazsa alüminyum sektörünün de çelikle aynı kaderi paylaşacağı öngörülmüyor. Çin'in alüminyum üretim kapasitesi AB'nin beş katı ve dünya üretiminin yarısından fazlasını oluşturuyor. Nikel, bisiklet ve güneş paneli sektörleri de Çin'le mücadele etmekte zorlanılabilecek diğer sektörler. Birliğin konuyla ilgili en geç Ekim 2016'ya kadar anti-dumping uygulaması kararı alması bekleniyor. Artan işsizliğe ek olarak konuyu acil kılan bir diğer mesele de Çin'e verilen serbest piyasa statüsü sözü. Zira 2001'de DTÖ'ye üye olduğunda piyasa koşullarına uyum sağlaması için Çin'e 15 yıllık bir uyum süresi verilmişti. 15 yılın sonunda yani 2016'da Çin'in "serbest piyasa ekonomisi" olarak tanınacağı belirtilmişti. Çin'in henüz bu statüye sahip olmaması diğer ülkelerin anti-dumping vergi uygulamasını kolaylaştırmış

durumda. Statünün verilmesi halinde bu durum zorlaşacak. Çin kendisine verilen sözün tutulmasını ve yıl sonunda statünün kendisine verilmesini istiyor. Öte yandan AB konuyu erteliyor. Ancak bu erteleme uzun sürmeyeceği benziyor. Çünkü Çin ABD'den sonra AB'nin en büyük ikinci ticaret ortağı. Dolayısıyla ikili ilişkileri bozacak ya da sarsacak bir durumun ortaya çıkmaması için karşılıklı çabalar mevcut. Birlik, Çin'in çıkarlarını da gözetecek kendi ekonomisini korumanın yollarını aramakta. Öte yandan Birlik ülkeleri Çin'le yaptıkları yatırımlar ve kurdukları ortaklıklar konusunda artık daha hassas. Nitekim Brexit referandumu sonrası AB'den çıkma kararı alan İngiltere'nin yeni Başbakanı olan Theresa May'in Çin-Fransız ortaklığında kurulması planlanan ülkenin ilk nükleer santral kurulumuna dair anlaşmayı onaylamayıp ertelemesi bu hassasiyeti gösterir nitelikte. Oysa Fransız enerji firması EDF ve Çin nükleer firması CGN ortaklığında İngiltere'nin ilk nükleer santralinin kurulması Mart'ta onaylanmıştı ve projeye birlikte İngiltere'nin enerji ihtiyacının yüzde yedisinin karşılanacağı belirtilmişti. Proje yaklaşık 24 milyon Euro'luk bütçesiyle dünyanın en pahalı projeleri arasında yer alıyordu.

Burkini Yasası ve 'Eşitlik'

Melisa TEKELİ

Liberté, égalité, fraternité. Yani özgürlük, eşitlik, kardeşlik. 1789 Fransız Devrimi'nin parolası. Burkini yasası: Ağustos 2016 Fransa' sının gündemi. Peki, 18. yüzyıldan 21. yüzyıla ne değişti? Kardeşliğin zaten bir erkek temelli kardeşlik -brotherhood- olduğu, kadınları dışladığı, Fransız Devrimi sonrası süreçte toplumsal alandaki gelişmelerle anlaşılması. Yani fraternité bir yerden sonra laftaydı. Peki ya özgürlük ve eşitlik?

Burkini, bir tür tesettür mayosu. Her şey Fransa'nın güneyindeki Cannes'da belediyenin plaj ve havuzlarda tesettür mayosu giyilmesini yasakladığını duyurmasıyla başladı. Belediyenin yayınladığı bildiride, ülkedeki dini ibadet yerlerinin terör saldırılarının hedefi olması nedeniyle, plajlar ve havuzlarda dini sembol taşıyan kıyafetlerin giyilmesinin yasaklandığı ve bu giysiyle plajda bulunan kadınlara 38 Euro para cezası verileceği açıklandı. Cannes'ı Villeneuve-Loubet ve Korsika izledi. Korsika'nın kuzeyinde yer alan Sisco Belediyesi, Bastia bölgesinde Müslüman bir grupla bölge sakinleri arasında yaşanan gerilimi gerekçe göstererek tesettür mayosunun yasaklandığını açıkladı. Gerilim olarak adlandırıldıysa turistlerin burkini ile denize giren kadınların fotoğraflarını çekmeleri nedeniyle Kuzey Afrika kökenli Müslüman bir grupla aralarında arbede çıkmasıydı. Gerilim artınca olay büyümüş ve beş kişi yaralanmıştı.

"Toplumsal huzursuzluğa" neden olabileceği gerekçeyle yürürlüğe sokulan ya-

sak, uluslararası alanda tepki görmeye başladı. Özellikle Nice'teki bir plajda bir kadının burkinisinin başında bekleyen erkek bir polis memuru tarafından zorla çıkartılmasına ilişkin görüntüler büyük tepki topladı. Ayrıca İnsan Hakları Ligi ve Fransa İslamofobi ile Mücadele Derneği de Nice İdare Mahkemesi'nin uygulamaya koyduğu yasağa itirazda bulundu. Ve Danıştay bu itirazlar sonucunda kararı durdurdu. Durdurma kararında, kamu düzeninin bozulduğuna dair herhangi bir bulguya rastlanmadığının da altı çizildi. Toplumsal alanda da konuyla ilgili esprili protestolara imza atıldı. Özellikle Londra'daki Fransız Konsoloslugu önünde bir plaj partisi düzenleyen kadınlar, astıkları afişlerle çok net bir mesaj verdiler: Dinimiz, kıyafetlerimiz ve bedenimiz; bizim tercihlerimiz.

Burkini kısa sürede siyaset sahnesinde de bir koz haline geldi. Eski başkan Nicolas Sarkozy 2017'de yeniden aday olacağını açıkladı. Burkiniyi bir provakasyon olarak tanımlayan ve eğer seçilirse Fransız üniversitelerindeki görünür tüm dini simgeleri yasaklayacağını açıklayan Sarkozy, burkini yasasını bir seçim vaadi haline getirdi. Fransa İçişleri Bakanı Bernard Cazeneuve ise Sarkozy'nin gündeme getirdiği vaat konusunda hükümetin böyle bir yasağın kanunlaşması için adım atmayacağı, böyle bir yasanın tamiri imkansız gerginliklere ve anlaşmazlıklara sebep olacağı yönünde açıklamalarda bulundu. Burkiniyi tasarlayan Aheda Zanetti'nin açıklamalarıysa

son derece net: "Bu durum tamamen entegrasyon, kabul edilmiş ve yargılanmak yerine eşit olmakla ilgiliydi. Müslüman kadınlar bir adım öne çıkmaktan korkuyordu. Halka açık havuzlara, plajlara gitmeye çekiniyorlardı ve ben, genç kızların iyi bir hayatları olması için özgüven sahibi olmalarını istedim. Olumlu bir şeyler yapmak istedim. Hıristiyan, Hindu veya Yahudi, isteyen herkes burkini giyebilir. Burkini muhafazakârlık kaynaklı giyilebilir ya da cilt kanseri olan biri tarafından tercih edilebilir, yeni doğum yapmış bir anne bikini yerine burkiniyi tercih edebilir. Burkini bir İslam sembolü değil."

Burkini yasasının öne çıkarıldığı bir çelişki var: Birbirlerini desteklemesi gereken iki olgu olan kadın hakları ve laiklik, sıklıkla karşı karşıya geliyor. Laikliğin gerekçe gösterilerek kadın haklarının kısıtlanması ne derece doğru? Burkiniyi bir provokasyon olarak yorumlamak, kadınların ne giydiğinin erkekler için bir güvenlik meselesi olduğunu gösteriyor. Konuya güvenlik temelli bakılmak isteniyorsa IŞİD'e katılan Avrupalı kadınların dini inançlarına yönelik kısıtlamaların onları radikalleştirerek bu örgüte katılmaya ittiği yönündeki açıklamaları hatırlanmalı. Yani güvenlik sağlanmak istenirken, hem ayrımcılık ve ötekileştirmeye hem de Avrupa için birincil güvenlik tehdidi haline gelmiş IŞİD'in propagandasına taban hazırlanmış oluyor diyebiliriz.

Aslında yüzyıllar öncesinin "barbar doğuyu uygarlaştırmak" amacıyla mevcut ka-

dınları "kurtarmak" amacı arasında bir fark yok. "Kurtarılmak" istenen kadınlar aslında bu tür yasaklarla daha büyük tehdit altına sokuluyor. Göçmen ve İslam karşıtlığının artan bir şiddete dönüştüğü dönemde, burkini giyen Müslüman kadınlar ve terörü bağlayan herhangi bir politika, kadınları hedef haline getiriyor. Hükümetler kadın haklarını korumak adına kararlar aldıklarını söyleyip aslında kadınların haklarını kısıtlıyor. Kamusal alan, kadınlar için daha tehlikeli bir hale getiriliyor.

Uluslararası Af Örgütü de yasağa tepki gösterirken bu perspektifte ilerleyenler arasında. Örgüt, yaptığı açıklamayla Fransız hükümetini kadın haklarını korumak için herhangi bir ölçüye başvurmaktan vazgeçmeye davet etti. Ayrıca bu tarz yasakların kadın haklarını zedelediği ve kadınları saldırıya açık hale getirildiği de vurgulandı.

Yazının başında Fransa'da devrimin parolası olan ve tüm dünyaya yayılan liberté, égalité, fraternitéden bahsedip kardeşlik lafta kaldı denmişti. Görünen o ki, aradan geçen üç yüzyılda eşitlik ve özgürlüğün hangi noktada olduğu da epey tartışmalı.

Bir kadının kıyafetiyle, toplumsal güvenliğin tehlikeye girebileceği inancı sadece Fransa'da değil tüm dünyada belli bir kesim tarafından kabul görmüş durumda. Bu görüşün değişmesi için kadının korunacak bir nesne değil bir özne olduğunun anlaşılmasının gerektiği açık.

Sokakta Sözlü Taciz

Ayşe Elif YILDIRIM

Portekiz’de, bir yıl kadar önce Ceza Kanunu’nun 170. maddesinde yapılan değişiklikle sözlü cinsel taciz bir suç haline getirildi. Böylece cinsel içerikli sözlü taciz yapan kişiler hakkında bir yıla kadar hapis cezası, toplumsal hizmet cezası ya da para cezası cezalandırabilmenin önü açıldı. Aynı şekilde Belçika’da benzer bir kanun değişikliği yapılarak yine sokakta sözlü taciz yapan kişi veya kişilerin bir yıla kadar h a p i s c e z a s ı y l a cezalandırılabilmesi mümkün.

Portekiz Ceza Kanunu’nun söz konusu maddesinde sokakta “cinsel içerikli davet yapmak” suç sayılıyor. Sokakta sözlü taciz genelde kadınlara yönelik bir suç olsa da aslında LGBT toplumuna ya da beyaz olmayan insanlara yönelik de yapılabilir. Bu tip sözlü saldırılara maruz kalanlar her gün geçtikleri yolları değiştirmek, egzersiz yapmaktan vazgeçmek durumunda kalabiliyor. Bu durum ileri giderse bazı hallerde ağır şiddet vakaları hatta cinayetler bile karşımıza çıkabiliyor.

Ancak bu yasa değişikliği birçok tartışmaya da yol açmış durumda. Bu kültürün topluma çok fazla işlediğini düşünenler, yasal düzenlemelerin toplum zihniyetinde çok fazla değişiklik yaratmayacağı görüşünde. Buna medya da katkı yapıyor aslında. İngiltere’de 23 yaşında bir genç kızın aylar süren sözlü tacizi polise bildirmesini haber

alan Daily Mail gazetesinin attığı başlığın “Kurt fıssıdar, kız polisi arar” şeklinde olması buna bir örnek. Bu manşet oldukça da eleştirilmişti. Buna istinaden, toplum içinde bulunan bazı gruplar cinsel içerikli söylemlerin bir taciz olmadığı, aslında sadece bir iltifat ya da flört durumu olduğu görüşünde. Ancak uzmanlar, bu durumun kamusal alanda tacize uğrayan kişinin vücudu üzerinde yorum yapma, yargılama ya da üzerinde kamusal mülkiyet varmış gibi davranma hakkı olduğu izlenimi yarattığı görüşünde. Bunun da birçok kadının ya da tacize uğrayan toplumların hoşlanmadığı bir düşünce yapısı olduğu çok açık. Portekizli bir avukat, söz konusu tacizlerin bazı sınırları geçtiğini, sokakta yürüyen bir kadının cinsel içerikli bir yoruma tabi olmasının cinsel hayatıyla ilgili bir yorum olduğunu söylüyor. Tacize uğrayan kişinin hayatının o sırada düşünmediği bir alanına doğru istemsizce kaydırıldığının ve bunun doğru olmadığını altını çiziyor. Ancak Portekiz’de bazı sorunlar da çıkmadı da denemez. Portekiz medyası söz konusu kanun değişikliğinin ermesinde durumu biraz abartarak kamusal alanlarda müstehcen sözlü laf atmaların tamamen yasaklandığını söyleyerek toplumu yanlış bilgilendirdi. Bunun üzerine söz konusu kanun değişikliğiyle ilgili sosyal medyada fazlaca tepki doğdu. Aslına bakılırsa sokaktaki kadınla-

rın da kanun değişikliği hakkında çok bilgili olduğu söylenemez. Euronews’un Portekiz’in Porto şehrinde yaptığı ufak çaplı röportajlarda birçok kadının bu sözlü tacizlerden şikâyetçi olduğu ancak söz konusu kanun değişikliğiyle ilgili bilgileri olmadığı ortaya çıktı.

Kanunun uygulama kapsamının ne kadar geniş olduğunun kamu tarafından anlaşılabilmesi de ayrı bir sorun. Bir ceza hukuku profesörü söz konusu yasa değişikliğini şu şekilde açıklıyor: “Bir suçun oluşması için öncelikle tacize uğrayan kişinin bu sözlü tacizden etkilenmesi ve bunun kanıtlanması gerekiyor. İkincisi, cinsel içerikli bir sözlü davetin bulunması gerekiyor. Bir kişinin bir kadına güzel demesi ya da vücudunun herhangi bir yeri ile alakalı iltifat etmesi, pek de cinsel içerikli sözlü taciz kapsamına girmiyor.” Ancak Profesör Lamas Leite, bu kanun değişikliğine karşı değil, bu kanunun gerekli olduğu, aslında yukarıda söylediğimiz sözlü taciz yapan kişinin bir suç işlemek bir yana aslında iltifat ettiğini düşünmesinin sorunlu olduğunun altını çiziyor. Bu durumu bazı aktivistler, cinsel ayrımcılığın Portekiz kültürünün içine çok fazla yerleştiğinin bir kanıtı olarak gösteriyorlar. Aslında bu sadece Portekiz’de olan bir sorun da değil, tüm dünyada karşımıza çıkıyor, çıkabiliyor. Örneğin Peru’da da son zamanlarda kadınlara yönelik

sözlü ya da sözsüz şiddete ilişkin hararetli tartışmalar dönüyor.

Aslına bakılırsa sözlü cinsel tacizin nasıl kanıtlanacağı da ayrı bir sorun. Aktivist gruplar tam da bu alanda kanunun yetersiz olduğu, sözlü cinsel tacizin bu şekilde Ceza Kanunu’nun farklı farklı maddelerinde değil de tek bir madde altında ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesi gerektiği görüşünde. Böyle bir ayırım olmadığı için kanun değişikliğinin ne kadar faydalı olduğu da bilinmiyor. Sözlü cinsel tacize yönelik şikâyetlerin sayısı ayrı bir şekilde toplanmıyor, bu şikâyetler diğer cinsel taciz suçlarıyla beraber istatistiklere alınıyor.

Sözlü cinsel tacizin özellikle kadınlar üzerinde bir huzursuzluk yarattığı aşikâr, dolayısıyla suç kapsamına alınmasını özellikle toplumun tacize uğrayan kesimi için sevindirici bir haber.

İstanbul Sözleşmesi olarak da bilinen “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nin 40. maddesinde de aslında üye devletlerin istenmeyen sözlü cinsel tacizlere yönelik gerekli hukuki önlemleri alması isteniyor. Portekiz, söz konusu sözleşmeyi ilk imzalayan ülkelerden biri. Dolayısıyla sözleşmeyi imzalayan diğer üye devletlerden de yavaş yavaş bu tip kanun değişiklikleri haberlerinin gelebileceğini söylemek yanlış olmasa gerek.

Almanya Anayasası'nda ulusal düzeyde referandum uygulamasına yer verilmeyor. Anayasanın 29. maddesi şöyle: "Halkoylaması, yeni eyalete veya sınırları yeniden çizilen bir eyalete topraklarını veya bölge kısımlarını verecek olan eyaletlerde (ilgili eyaletler) yapılır. Oylama, ilgili eyaletlerin mevcut durumunun olduğu gibi kalması veya yeni eyaletin veya sınırları yeniden çizilen eyaletin oluşmasına yönelik soruyla yapılır." Kısacası, Almanya'da referandumların eyalet düzeyinde yapıldığını söyleyebiliriz. Avusturya'daysa referandum

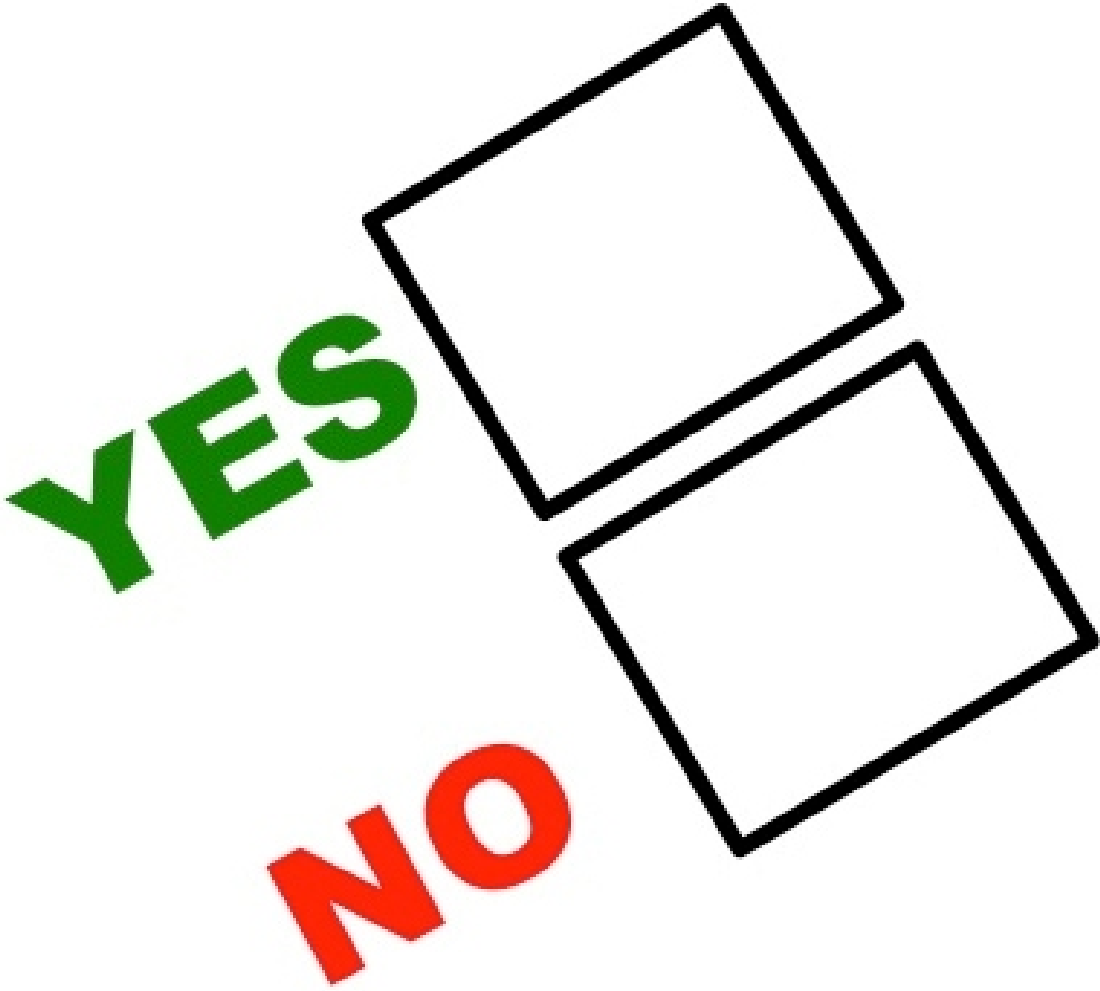
dört durumda yapılıyor: Yasama Referandumu, Anayasa Değişiklikleriyle İlgili Referandumlar, Cumhurbaşkanını Seçimiyle İlgili Referandum ve Cumhurbaşkanının Görevden Alınmasıyla İlgili Referandum.

Fransa'da hükümetin cumhuriyet niteliğiyle ilgili anayasa değişikliği yapılamaz, dolayısıyla bu nitelik referandum konusu da olamaz. 11. maddeye göre Cumhurbaşkanı, Hükümetin Parlamento toplantı halindeyken yaptığı öneri veya iki meclisin resmi gazetede yayımlanmış olan ortak önergesi üzerine kamu mercilerinin

teşkilatlandırılması yasa tasarılarını, kamunun sosyal, ekonomik ve siyasal reformuna ilişkin tasarılarını ve Anayasaya aykırı olmasa da kurumların işleyişi üzerinde etki yapabilecek bir anlaşmanın onaylanması için izin verilmesine ilişkin her yasa tasarısını referanduma sunabilir. Referandumun hükümetin önerisi üzerine gerçekleşmesi durumunda, hükümet her iki mecliste de konuya ilişkin açıklamalar yapar ve ardından konuyla ilgili müzakere yapılır. Bu referandum, niteliği itibarıyla ihtiyaridir. 11. maddeye göre referandum, parlamento ü-

yelerinin beşte biriyle seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin onda birinin desteğiyle sunacakları teklif üzerine gerçekleştirilebilir. 89. maddeye göre anayasayı değiştirme girişiminde bulunma yetkisi Başbakanın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı ve Parlamento üyelerine aittir. Değişirme tasarı veya teklifi 42/3. maddede belirtilen süre içinde görüşülmeli ve her iki meclis tarafından da aynı hükümlerle kabul edilmeli. Değişiklik, referandumla onaylandıktan sonra kesinlik kazanır.

Ayrıca Fransa Anayasası'nda Yerel Referandum ve Avrupa

GREXIT'ten BREXIT'e

Yunanistan'da referandum konusu Anayasanın 44. maddesiyle düzenlenmiş. Buna göre "son derece önemli ulusal konular"da kabinenin önerisi ve meclisin salt çoğunluğuyla kabul ettiği referanduma gitme kararı Cumhurbaşkanı tarafından ilan edilir. Mali konular dışındaki önemli toplumsal konular için üye tamsayısının beşte ikisinin önerisi ve beşte üçünün kabul oyu gerekiyor. Grexit (Greece-exit), daha önce Yunanistan'ın Euro bölgesinden çıkma isteğini özetleyen bir tanım olarak ortaya çıkmıştı. Kavramı 2012'de ortaya atanlar arasında Citigroup baş ekonomisti Willem H. Buiter ile aynı grupta çalışan Ebrahim Rahbari idi. İkili, Grexit'le Euro'ya veda edip

eski para birimine dönmesi durumunda Yunanistan'ın ticarete ve turizmde olumlu etkilerle karşılaşacağı ekonomisini ferahlatacağı iddiasında bulunmuştu. Bu terimi İngiltere'nin AB'den ayrılması için yapılan referandum sürecine adapte eden politikaçılar ve sivil toplum örgütleri Grexit'in Brexit'e evrilmesine neden oldu.

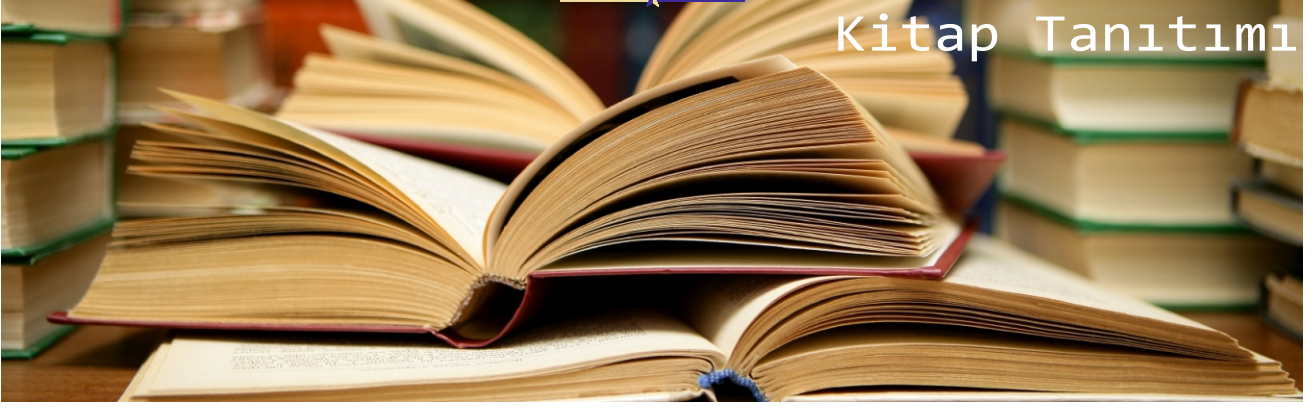
Brexit'se Britanya'nın (İngiltere'nin) AB'den çıkması anlamına geliyor. Bu arada, İngiliz basınında AB'den ayrılmak istemeyenlerse Britain ve Remain kelimelerini birleştirerek Bremain ifadesi kullanıldı.

Başbakan David Cameron, 2015 genel seçimleri öncesinde Birleşik Krallık'ın AB üyeliğini referanduma gö-

türme sözü vermişti. 1975'te yapılan ilk referandumdan 40 yıl sonra 23 Haziran'da İngiltere halkı ikinci kez ülkenin AB'de kalmasını veya Brexit olarak kısaltılan birlikten ayrılmasını oyladı ve sonuçta ayrılma kararı çıktı. Oylama öncesinde her iki sonucun da AB'nin geleceği için oldukça önemli siyasi, ekonomik ve sosyal etkiler doğuracağı öngörülmüyordu. Referandum sonucu AB'den kesin olarak ayrılma anlamına gelmiyor. Çünkü referandumlar Birleşik Krallık hukukunda bağlayıcı etkiye sahip değil. Sonucun bağlayıcı olması için Başbakan'ın Lizbon Anlaşması'nın üyelikten çekilmeyi düzenleyen 50. maddesine resmen atıfta bulunarak bir AB zirvesinde ayrılma

müzakereleri sürecini başlatması gerekiyor. Başbakan Theresa May'in takımı, Büyük Britanya'nın AB'den resmi ayrılma görüşmelerinin 2017'nin ilk yarısında başlamasına hala sıcak bakıyor.

Brexit'in ardından AB'deki çatlaklar arttı. Bu günlerde Hollandalı Özgürlük Partisi lideri Geert Wilders'in açıklamalarına göre ülkenin AB'den çıkarılmasına yönelik bir referandum hazırlanıyor. Projenin başarılı olması durumunda da Moskova'yla ilişkilerin düzeltilmesi ve öncelikli olarak Rusya'ya uygulanan yaptırımların kaldırılmasının planlandığı da bugünlerde konuşulan konular arasında.

Sonsuzluk ve Bir Günlük

Ayşe Elif YILDIRIM

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΚΑΡΗΣ

1937 İstanbul doğumlu Yunan yazar Petros Markaris'in en son kitaplarından biri olan Sonsuzluk ve Bir Günlük kitabı, aynı ismi paylaşan filmin (ufak kelime oyunu sayılmazsa-Sonsuzluk ve Bir Gün) yapım aşamasını anlatan bir günce şeklinde.

Sonsuzluk ve Bir Gün, 1998'de Cannes Film Festivalinde Palme D'or ödülü yazanan bir Theo Angelopulos filmi. Filmin orijinal senaryosunu Theo Angelopulos yazdıysa da görülen o ki Petros Markaris'in senaryoya katkısı oldukça fazla. Filmin jeneriğinde de Markaris'in ismi işbirliği yapan kişi olarak geçmekte. İşte bu kitap da aslında bu işbirliği sürecini anlatıyor.

Sonsuzluk ve Bir Gün isimli film fikrinin nasıl doğduğuyla alakalı kitap, Theo Angelopulos'un Petros Markaris'i evine toplantıya çağırmasıyla başlıyor ve filmin çekim aşamasının bitmesine kadar sürüyor. Bu süreç nere-

deyse iki yıla yayılmış vaziyette.

Aslında kitabın ilginç yanı, bir film fikrinin nasıl oluşup geliştiği, çekimlerin nasıl yapıldığı, ne tür sıkıntıların yaşandığı değil. Daha ilgi çekici tarafı Angelopulos ve Markaris arasında süregelen diyaloglar. Çok farklı iki karaktere sahip bu insanın birlikte nasıl çalıştığını okumak, film sürecini anlamak kadar keyifli. Markaris de oldukça objektif bir şekilde bunu kitabın önsözünde dile getirmekten çekinmiyor: "Bu günlük, aynı kuşağa mensup, aynı siyasi görüşlere ancak tamamıyla farklı karakter yapılarına sahip iki insanın 40 yıllık dostluğunun ve ilişkisinin tasviridir."

Filmin aslında oldukça acıklı bir konusu var. Başkahraman Alexander oldukça ünlü bir yazardır ve aniden geri dönüşü olmayan bir hastalığa yakalanır. Yarım kalan bir şiirin peşinde koşarken geçimini sorgulamaya başlar

ve o sırada hayatına aniden Arnavut göçmeni küçük bir çocuk girer. Çok iyi Yunanca konuşamayan bu çocukla yaşamının son gününü geçirir. Oldukça şiirsel bir anlatıma sahip olan film, Selanik'te geçiyor, görüntüleri de geçmişle günümüz arasında gidip geliyor. Eleni Karaindrou tarafından yapılan müzikleri de çok başarılı. Ayrıca kadro da sadece Yunan oyuncularından oluşmuyor, Avrupa'nın her tarafından gelen oyuncularla zenginleştirilmiş.

Bu filmin yapım aşaması kitaptan okunduğundan aslında nasıl olup da bu kadar başarılı olduğı anlaşılıyor. Filmin ve senaryonun her detayının üzerinde oldukça fazla görüş alışverişi var Markaris ve Angelopulos arasında. Kitabın bir diğer güzel yanıysa, sonunda filmde bazı kareler içermesi ve filmiyle ilgili dokümantasyonları sıralaması. Özellikle bu konuda fazla fikri olmayanlar için incelemesi oldukça ilginç

oluyor. Tabii konuya vakıf olanlara da güzel bir kaynak olabilir.

Petros Markaris, İstanbul'da doğmuş ve Avusturya Lisesi'nde okumuş, daha sonra ailesiyle birlikte 1954'te Atina'ya göç etmiş. Almanca ve Yunancanın yanında haliyle çok iyi Türkçe konuşuyor, hatıta kitabın Türkçe baskısında kendi yazdığı bir önsözü de mevcut.

17 Mart 2015'te ATAUM'da düzenlenen Yunan Kültür Günü'ne de konuk olan Yazar Petros Markaris'in en ünlü kitabı bu değil aslında. Kendisi özellikle Almanya ve İspanya gibi ülkelerde çok popüler olan Atinalı dedektif Costas Haritos'un maceralarının anlatıldığı polisiye roman serisiyle biliniyor. Bu seri yedi roman ve bir kısa öykü kitabından oluşuyor. Bunun dışında başka kitapları da var.

Bize Avrupa'nı Anlat

Koordinatör: Doç. Dr. Erdem Denk (ATAUM Müd. Yrd.)

Katılımcılar:

Ressam Mehmet Ali Doğan (Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltıraşlar Derneği eski Başkanı)
Onur Konuğu: Ressam Muhammed Yalçın
Gülizar Doğaray Karaçam, Ressam (AÜ Güzel Sanatlar Fakültesi)
Damla Torun Oğuz, Ressam (AÜ Güzel Sanatlar Fakültesi)
Erdem Oğuz, Ressam (AÜ Güzel Sanatlar Fakültesi)
Saadet Metin, Ressam (Çuval Sanat Galerisi)
Gülendam Özcan, Ressam (Çuval Sanat Galerisi)

Avrupa ve AB konulu akademik çalışmalarını zaman zaman kültür-sanat alanındaki faaliyetleriyle destekleyen ATAUM, ilk kez düzenlediği "Bize Avrupa'nı Anlat" başlıklı resim çalıştayıyla katılımcılardan "Avrupa" temasını kendi perspektiflerinden istedikleri tarz, biçim ve içerikte resmetmelerini rica etti. Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltıraşlar Derneği eski Başkanı Ressam Mehmet Ali Doğan eşliğinde yapılan ve herkese açık olan etkinliğe, lise öğrencileri, ATAUM kursiyerleri ve SBF öğrencilerinden oluşan 15 amatör resim sevdalısıyla 6 profesyonel ressam katıldı. Çalıştayın onur konuğuydu "Altındağlı Ressam Muhammed Yalçın" idi. Katılımcılardan 12'sinin tuval, boya, fırça vb. malzemeleri ATAUM tarafından karşılandı. Çalıştayda yapılan ve her biri farklı bir Avrupa ve AB perspektifi sunan resimler ATAUM Yönetim Kurulu Salonu ve koridorlarını süslemeye başladı.

ATAUM'dan Butik Eğitim Programları

AB Sürecinde Türk Kamu Yönetimi

AB Sürecinde Yerel Yönetimler

AB Sürecinde Türk Kamu Yönetimi

Türkiye'nin Avrupa Birliği katılım süreci çerçevesinde kamu yapılanmasının rolü ve değişimine ilişkin temel konuların ele alınacağı sertifika kursunun programı düzenlenecektir. Programa katılacak kursiyerlerin Lisans mezunu olmaları dışında herhangi bir koşul aranmamaktadır.

Başlama Bitiş Tarihi:
3.05.2016 16.06.2016

Günler: Perşembe ve Cuma günleridir. Programın toplam süresi 48 saat olarak düzenlenmiştir.

Ücret : Kişi başına 1000.- TL'dir.

Devamsızlık sınırını aşmamış olmaları kaydıyla, Tüm katılımcılara program sonunda "Katılım Sertifikası" verilecektir.

Son Müracaat: 25 Nisan 2016

Kesin kayıt: ATAUM AB Sürecinde Türk Kamu Yönetimi Kursuna kabul edilen kursiyerlerin Lisans diploma fotokopisi, 2 adet fotoğraf başvuru formunu doldurup 25 Nisan 2016-02.05.2016 tarihleri arasında ATAUM kurslar Koordinatörlüğüne teslim etmeleri gerekmektedir.

AB Sürecinde Yerel Yönetimler

Türkiye'nin Avrupa Birliği katılım süreci çerçevesinde yerel yönetimlerin rolü ve değişimine ilişkin temel konuların ele alınacağı sertifika programı düzenlenecektir. Programa katılacak kursiyerlerin Lisans mezunu olmaları dışında herhangi bir koşul aranmamaktadır.

Başlama Bitiş Tarihi:
04.05.2016-25.05.2016

Günler: Pazartesi ve Çarşamba günleridir. Programın toplam süresi 18 saat olarak düzenlenmiştir.

Ücret : Kişi başına 475.- TL'dir.

Devamsızlık sınırını aşmamış olmaları kaydıyla, Tüm katılımcılara program sonunda birer "Katılım Sertifikası" verilecektir.

Son Müracaat: 25 Nisan 2016

Kesin kayıt: ATAUM AB Sürecinde yerel Yönetimler kabul edilen kursiyerlerin Lisans diploma fotokopisi, 2 adet fotoğraf ve başvuru formunu doldurup 25 Nisan 2016-02.05.2016 tarihleri arasında ATAUM kurslar Koordinatörlüğüne teslim etmeleri gerekmektedir.

ATAUM

Ankara Üniversitesi

Avrupa Toplulukları
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Başvuru ve Bilgi İçin

ATAUM Öğrenci İşleri

Dahili: 2614 - 2615

www.ataum.ankara.edu.tr

ataum@education.ankara.edu.tr

+90(312)362 07 62 - 362 07 80 faks: +90(312)320 50 61

Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü - ANKARA

ABC

Avrupa Birliği'nin abece'si için

Temel Eğitim Sertifika Programı

ATAUM'un yürüttüğü eğitim programları temel ve uzmanlık eğitimi kursları olarak gerçekleş-tirilmektedir. AB Temel Eğitim Programı'nda genel olarak AB'nin oluşum süreci, kurumsal yapısı, işleyişi, politikaları, Türkiye-AB ilişkileri ve AB'deki son gelişmelerle ilgili olarak temel bilgiler verilmektedir.

ATAUM; Avrupa Birliği konularına yönelik olarak 1987'den bu yana sertifika programları düzenlemektedir.

Sertifika programları, bir akademik yıl içerisinde iki ayrı dönemde gerçekleşmekte, her bir dönem ise yaklaşık 3 aylık (~100 saat) bir zaman dilimini kapsamaktadır.

Sertifika programlarına kurumsal başvuruların yanısıra bireysel başvurular da yapılabilir.

ATAUM
Ankara Üniversitesi
Avrupa Toplulukları
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Başvuru ve Bilgi İçin

ATAUM Öğrenci İşleri

Dahili: 2614 - 2615

www.ataum.ankara.edu.tr

ataum@education.ankara.edu.tr

+90(312)362 07 62 - 362 07 80 faks: +90(312)320 50 61

Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü - ANKARA

Uzmanlık programı daha özel konuları içerir:

- Uluslararası İlişkiler
- Avrupa Birliği
- AB Sürecinde Türk Kamu Yönetimi
- Müzakere Teknikleri - Kültürlerarası İletişim Teknikleri

Ayrıca kurum ve kuruluşların istekleri ve önerileri doğrultusunda AB ile ilgili çeşitli konularda özel eğitim programları açılmaktadır.

Kurs Ücreti: 1350 TL'dir.

(Bireysel katılımlarda kurs ücreti 3 taksit olarak ödenebilir)

Avrupa
Gündemi...

ATAUM

e-bülten

